

Privat finansiering av FoU – status, barrierer og muligheter

---

forskningsleder Espen Solberg, NIFU

Stiftelsesforeningens 20-årsjubileum
Sentralen, 11. mai 2023

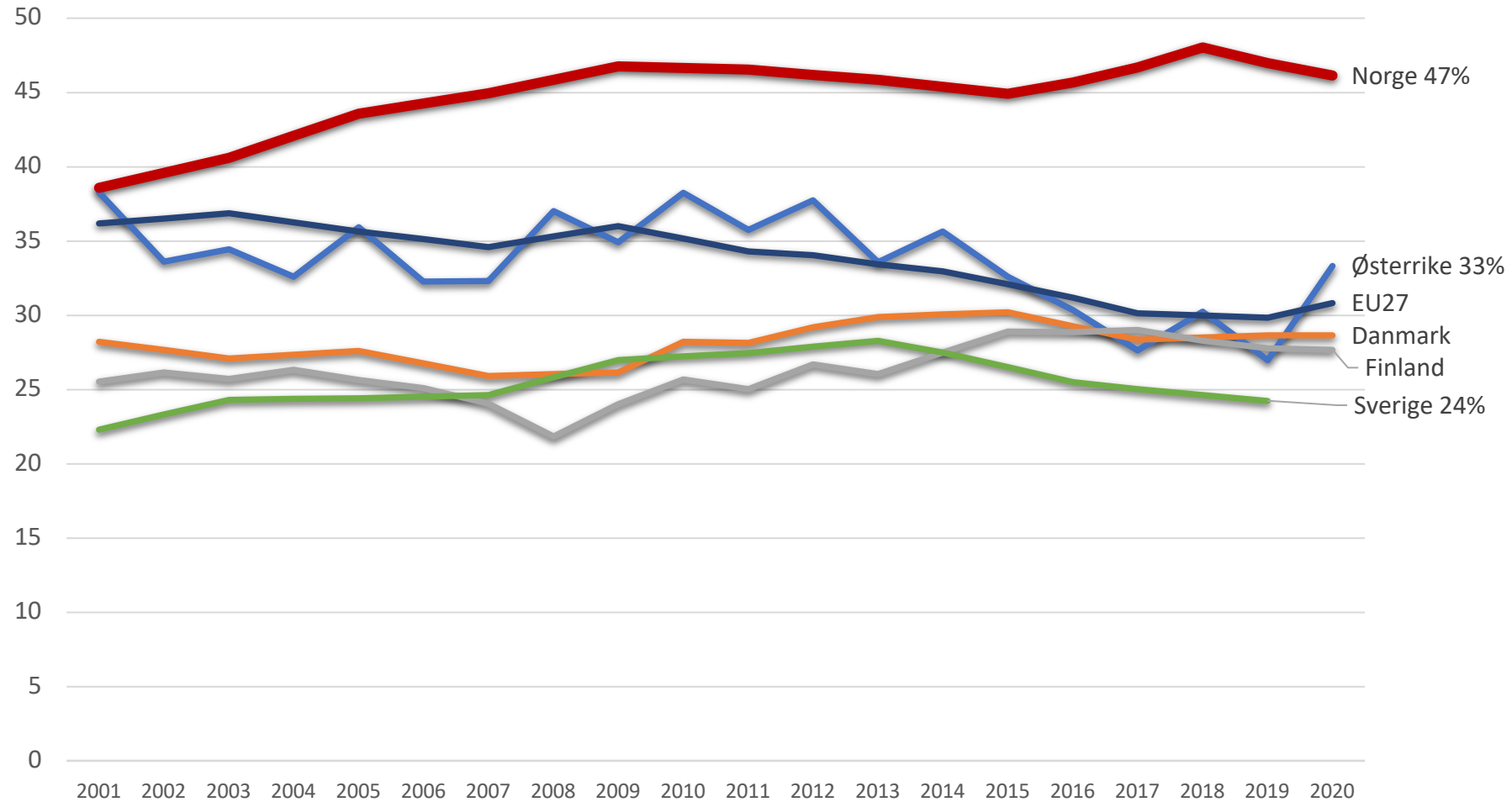
Privat finansiering av forskning, utvikling og
forskningsbasert innovasjon i Norge

Utredning for Norges forskningsråd

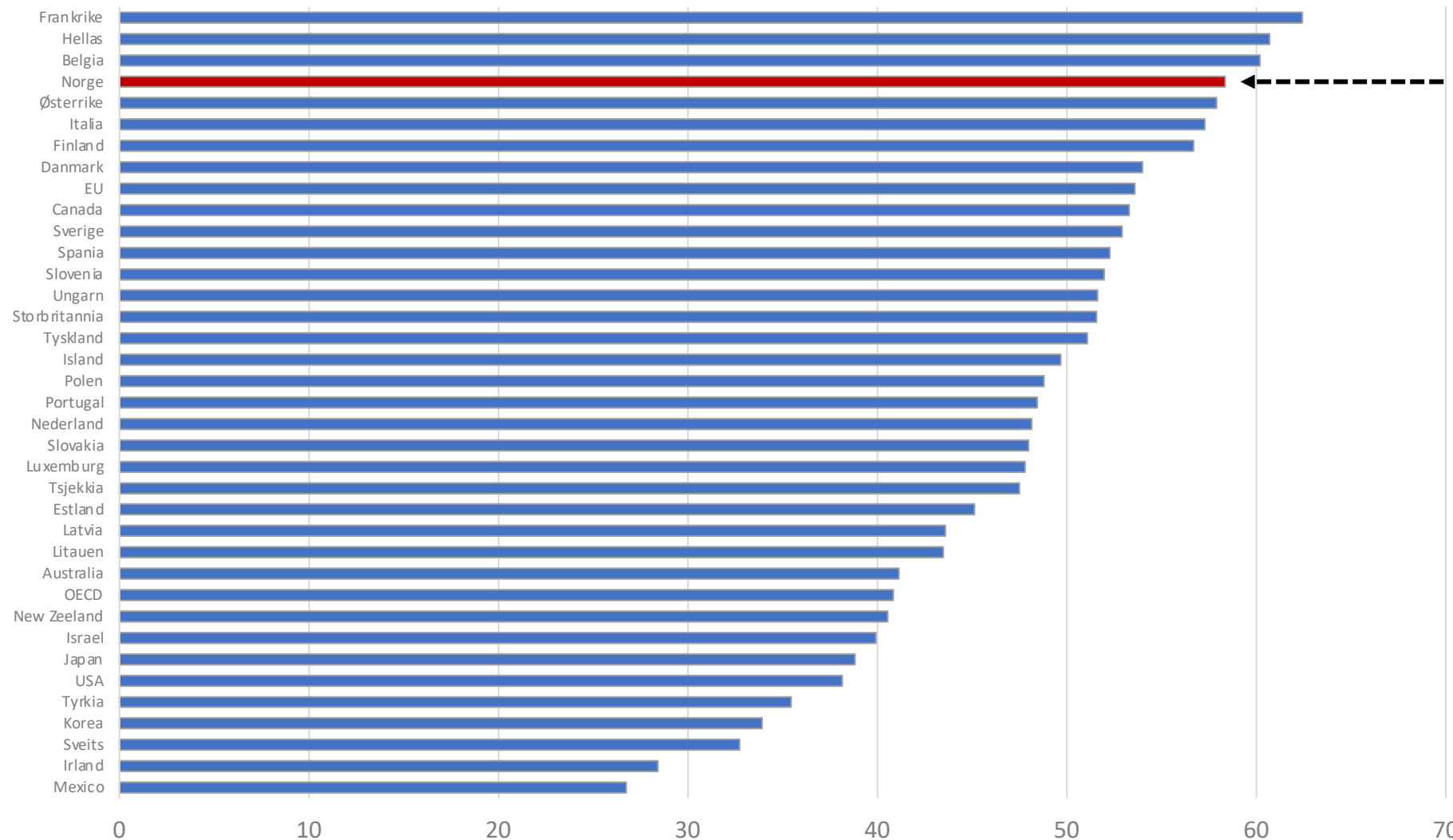
oslo**economics**

NIFU
Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nesten halvparten av norsk FoU er finansiert av staten

Offentlige utgifter utgjør nesten 60% av Norges BNP

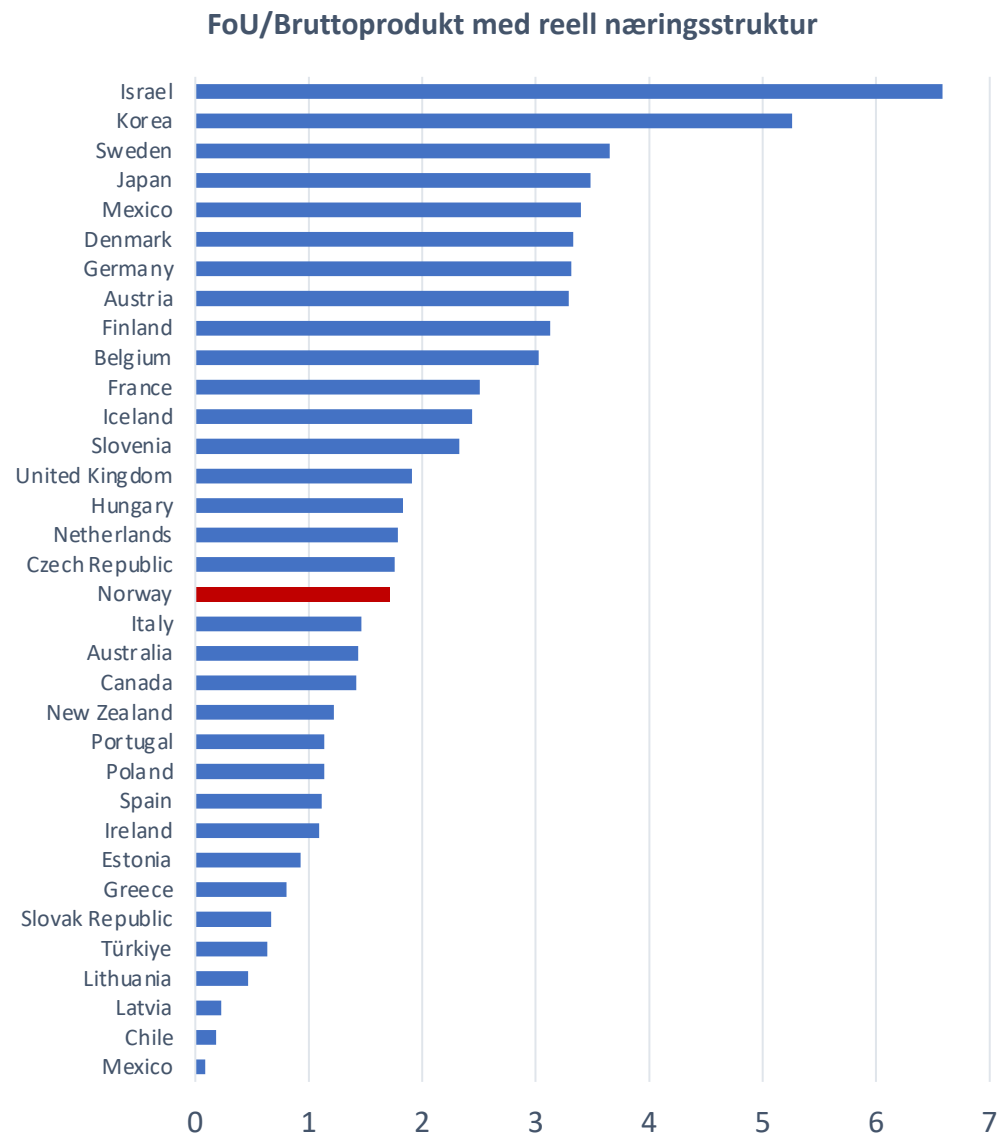

Norges offentlige andel øker mest (fra 42% i 2007)

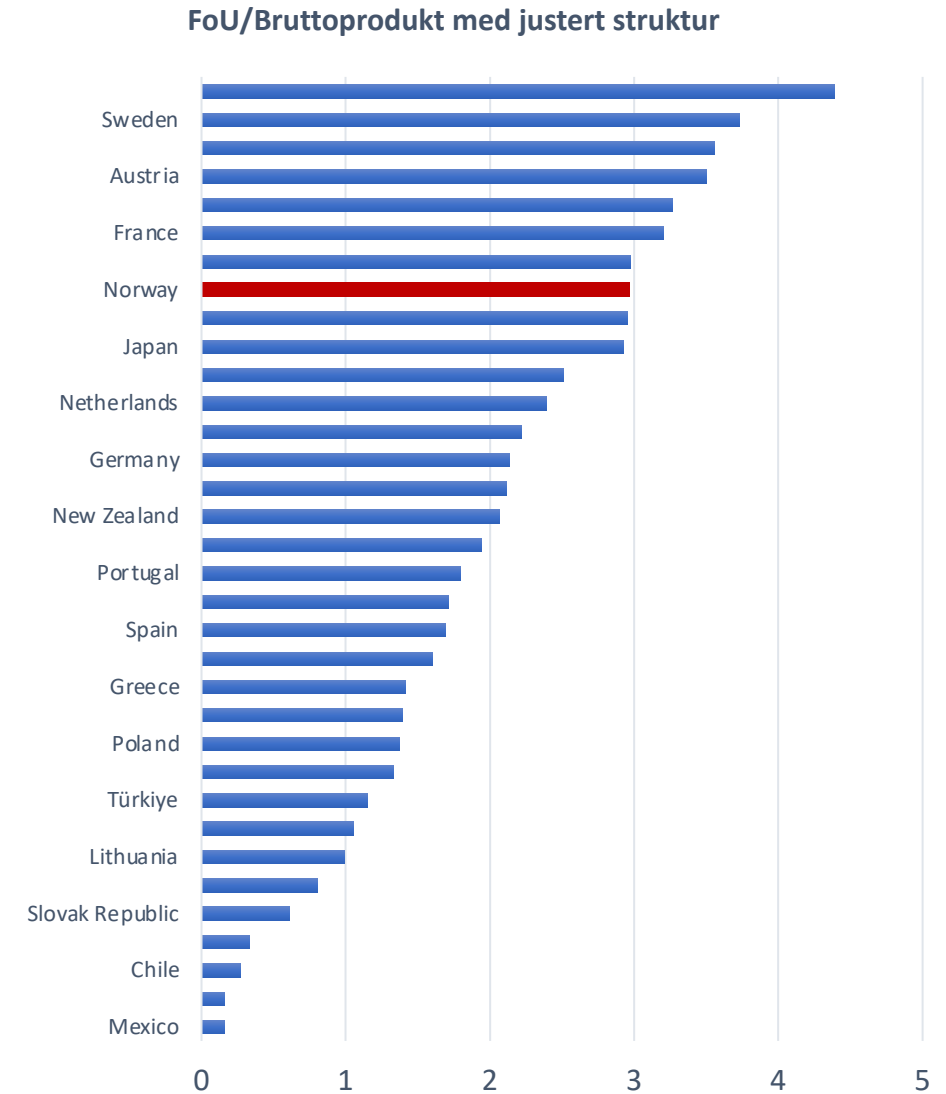
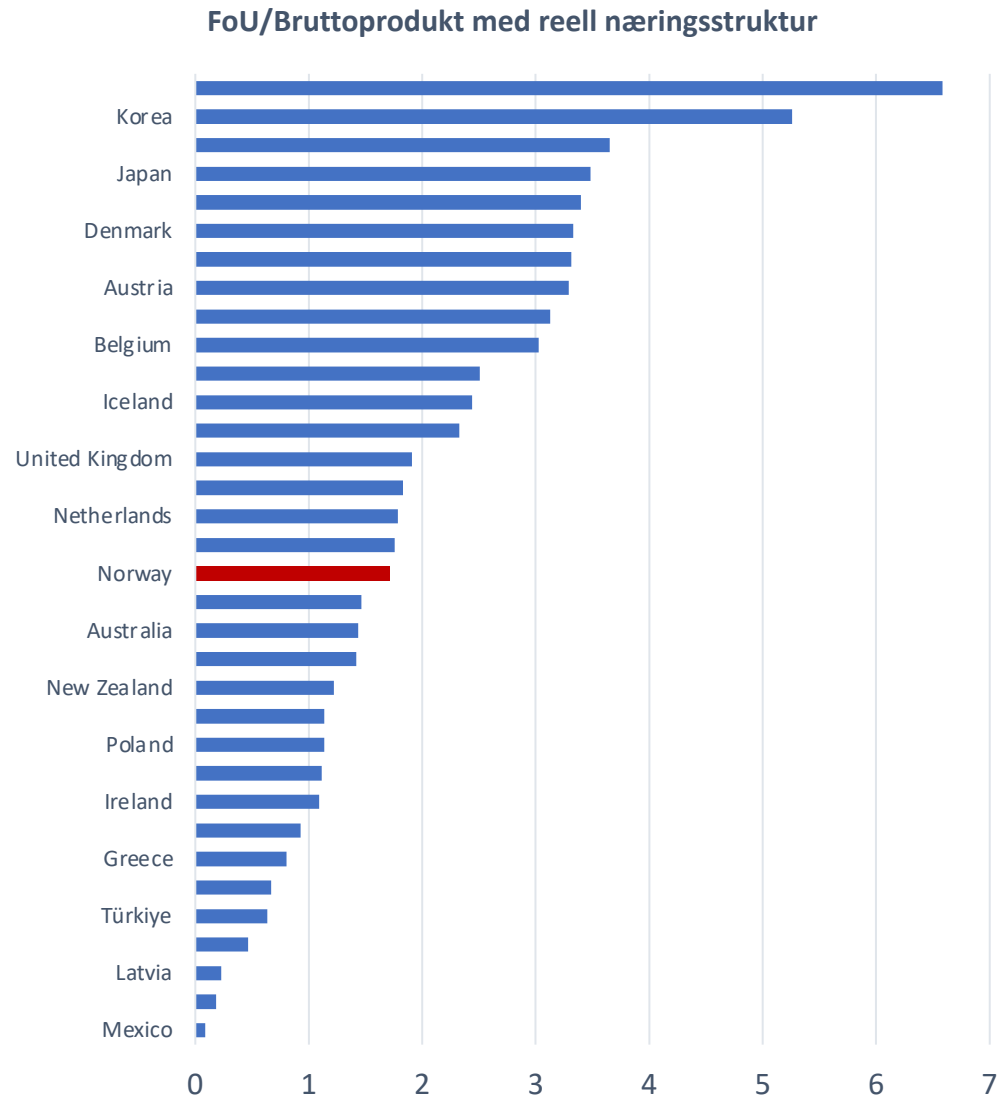
Offentlig sektors andel av fastlands-BNP er høyere enn noe annet land i OECD

En lite FoU-intensiv næringsstruktur

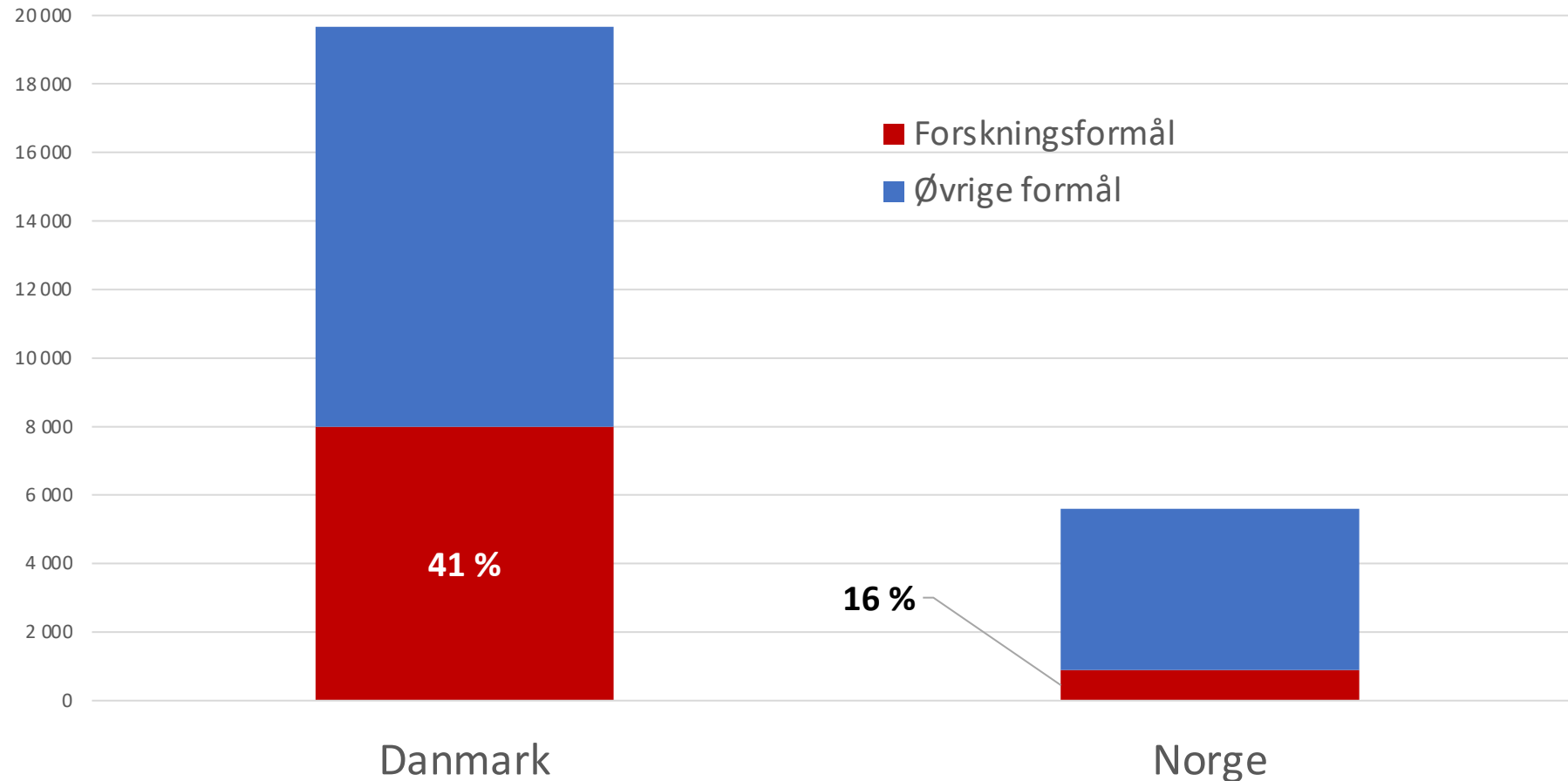

En lite FoU-intensiv næringsstruktur

Få private stiftelser som støtter forskning

FoU-finansiering fra fond og foreninger 2019. Mill. NOK

Kilde: Danmarks Statistik/Stiftelsestilsynet

Sterk tro på statlig ansvar og styring

«Det er et viktig prinsipp for regjeringa at det ikke er evnen til å tiltrekke seg privat kapital, som styrer fellesskapets midler.»

Annette Trettebergstuen, kultur- og likestillingsminister, desember 2021

Sterk tro på statlig ansvar og styring

«Nå risikerer vi at høyere
utdanning og forskning blir
overlatt til det private
markedet, hvor profitt er det
eneste saliggjørende».

*Mona Fagerås, stortingsrepr. (SV)
februar, 2018*

Er det på tide å tenke nytt?

- Flere og større private formuer enn noen gang
- Store overskudd i mange næringer
- Et stort behov for næringsmessig omstilling
- Brems i offentlige FoU-investeringer
- Et forskningssystem med få alternative finansieringskilder

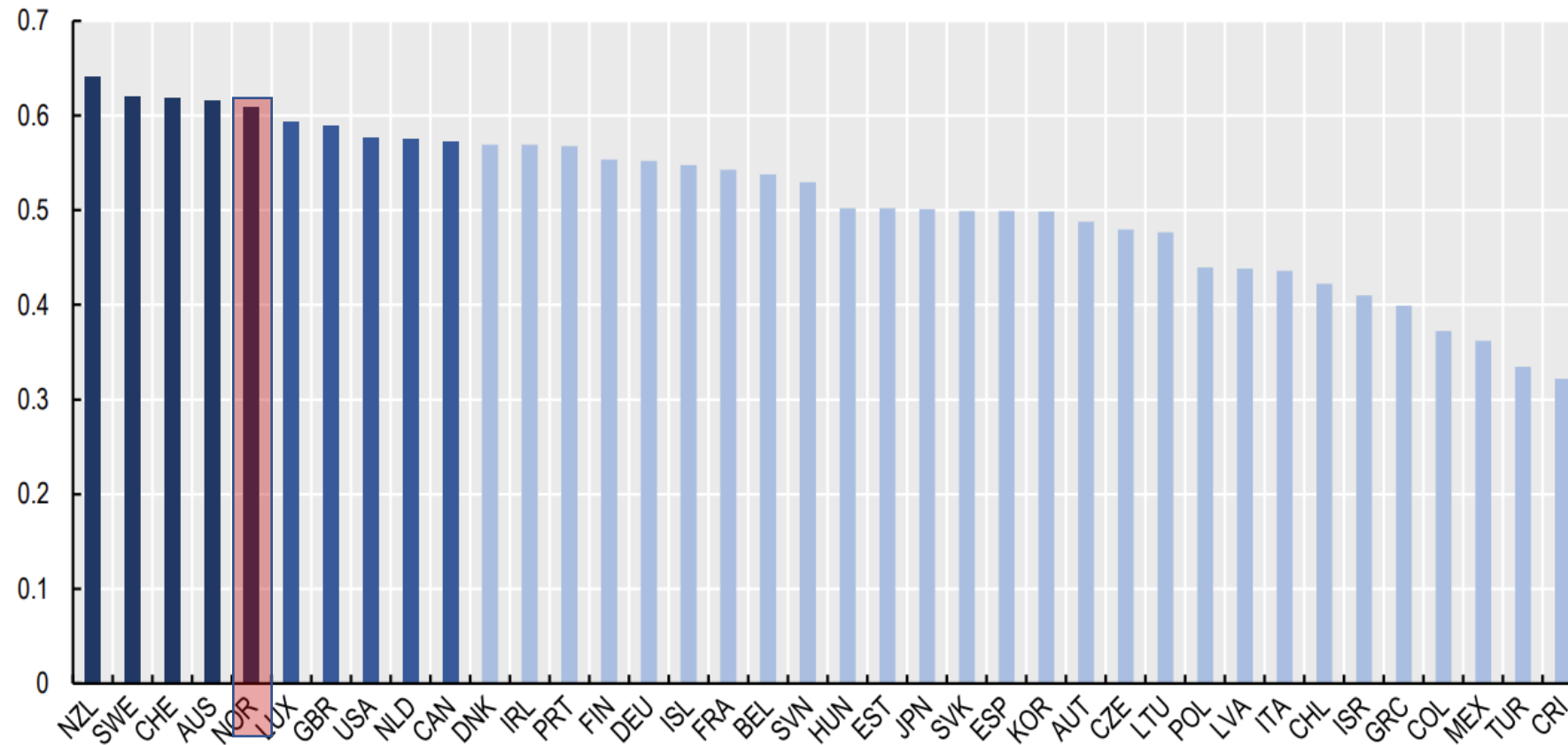

Sentrale forslag fra rapporten

- Et skatte- og avgiftssystem som fremmer FoU-investeringer
- Styrke innsatsen for å tiltrekke oss internasjonale FoU-selskaper
- Vektlegge FoUI i den aktive næringspolitikken og eierskapspolitikken
- Utvikle og innhente høykompetent arbeidskraft...
- Tilpasse lover og regelverk for privat engasjement, herunder Stiftelseslov
- Utnytte eksisterende virkemidler og FoU-miljøer bedre
- Utvikle nye fonds- og finansieringsmekanismer...

Norge er et av OECDs mest attraktive land for høyt kompetente arbeidstakere

Figure 1. Attractiveness of OECD countries for potential migrants: highly skilled workers

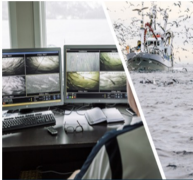

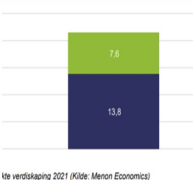
Kilde: OECD/Indicators of Talent Attractiveness, 2023

Sentrale forslag fra rapporten

- Et skatte- og avgiftssystem som fremmer FoU-investeringer
- Styrke innsatsen for å tiltrekke oss internasjonale FoU-selskaper
- Vektlegge FoUI i den aktive næringspolitikken og eierskapspolitikken
- Utvikle og innhente høykompetent arbeidskraft
- Tilpasse lover og regelverk for privat engasjement, herunder Stiftelseslov
- Utnytte eksisterende virkemidler og FoU-miljøer bedre
- Utvikle nye fonds- og finansieringsmekanismer...

Modeller for nye fonds- og finansieringsmekanismer

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF)

 <p>Havbruk Forebygging og kontroll av lus - utlysning 19.01.2023</p>	 <p>Havbruk Håndbok for rognkjeks 17.01.2023</p>	 <p>Havbruk Framtidig kompetanse- og rekrutteringsbehov i sjømatnæringen 13.01.2023</p>
 <p>Havbruk Hvordan har laksen det egentlig? 11.01.2023</p>	 <p>Resultater fra 4. kvartal 2022 05.01.2023</p>	 <p>Fiskeri Nye tall på verdiskaping og ringvirkninger i fiskeriene 27.12.2022</p>

Enkeltbedrift eid av stiftelse (industrial foundation)

Stiftelse med bred aksjeportefølje

INTEGRITETSPOLICY

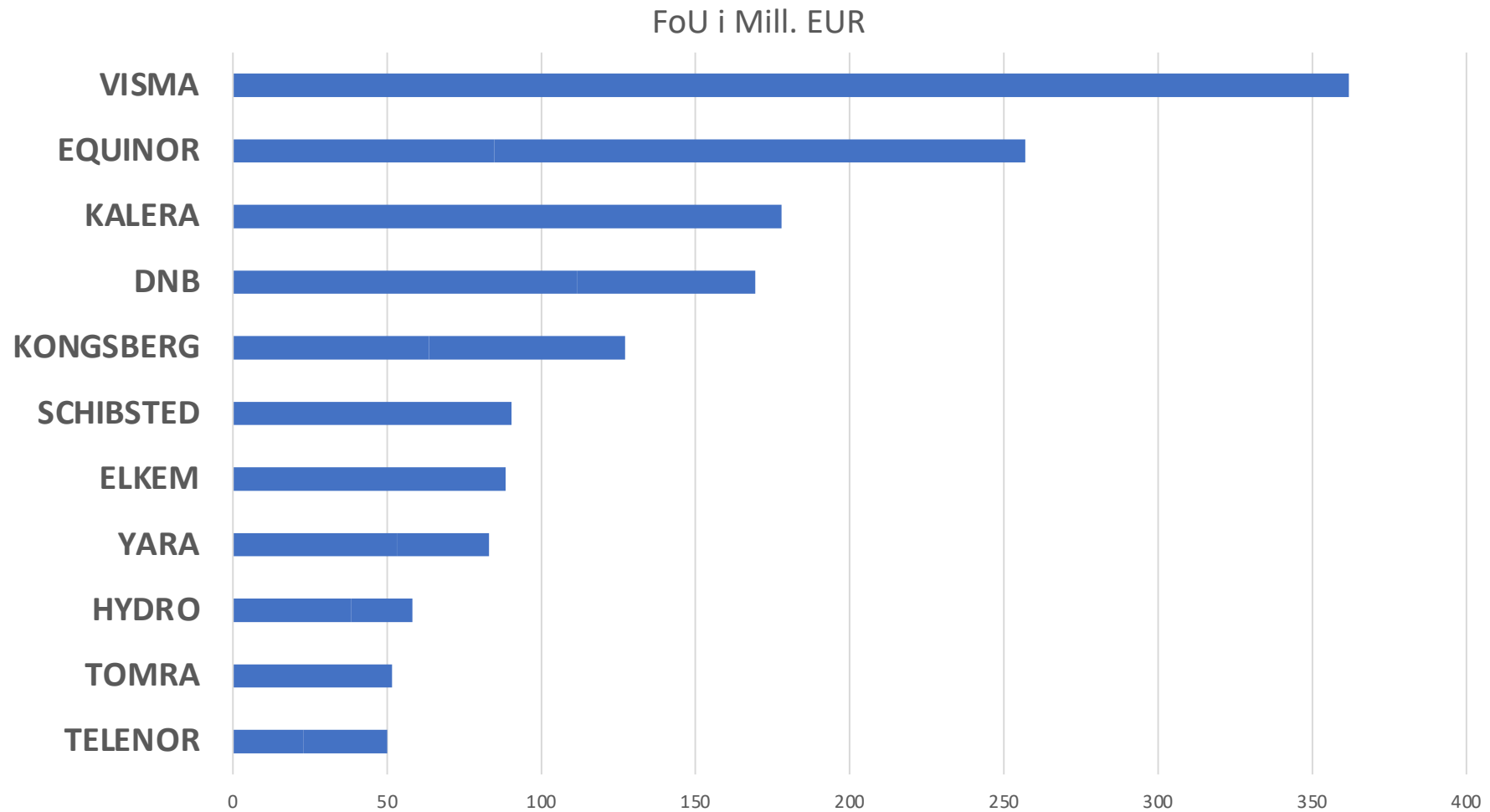
W **WALLENBERGSTIFTELSENA**
stödjer svensk forskning

Wallenbergstiftelserna är samlingsnamnet för de allmännyttiga Stiftelser som grundats av medlemmar i familjen Wallenberg eller för att hedra deras minne

Stiftelserna finansierar excellenta forskare och forskningsprojekt samt utbildning med landsgagnellt fokus och har anslagit närmare 42 miljarder kronor sedan 1917, varav 11,4 miljarder kronor de senaste fem åren

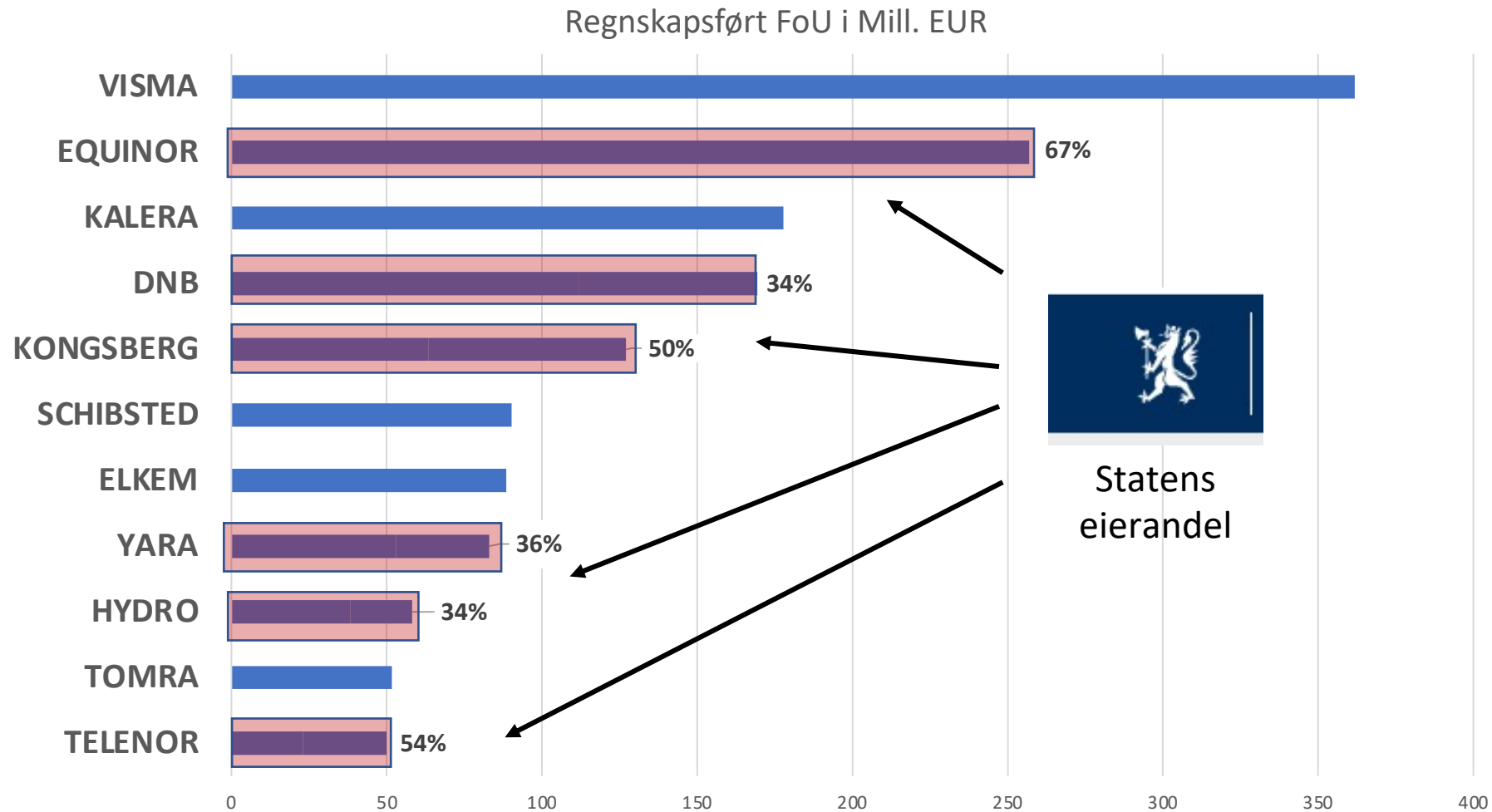

Norges *antatt* største FoU-selskaper i 2021

Kilde: EU RTD Industrial Scoreboard 2022

Norges *antatt* største FoU-selskaper i 2021

Kilde: EU RTD Industrial Scoreboard 2022

Staten får 110 milliarder i ekstra utbytte

Equinor ventes å ha utløst en utbyttekrig blant selskapene. Det betyr en milliardflom også til staten.

Publisert 9. feb. 2023 kl. 16.02

🕒 Lesetid: 3 minutter

Flommer inn: Utbytteflommen via næringsminister Jan Christian Vestre (bak) gir finansminister Trygve Slagsvold Vedum rom til kraftig ... [Mer >](#)

Vesentlig vekst i privat FoU-finansiering krever...

- Offentlig innsats og forsakelse
- Økt interesse og forståelse for forskning hos bedrifter og investorer
- Nye virkemidler
- En rettenking av forholdet mellom stat og privat
- Nytt innhold til slagordet «skape og dele»